

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trzinu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglasa pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Opozicija.

Ta latinska beseda, rekovna pri vseh omikanih evropskih narodih, pomenja nasprotovanje, to je pri pretresovanju upirati se kakemu nasvetu, predlogu, kaki tožbi, sploh kaki privatni ali javni zadevi. In to nasprotovanje je kaj koristno, kajti ako nas nasprotovalec prepriča, da je nasvet ali predlog slab, škodljiv ali saj neprimeren okolnostim, gotovo nam je koristil; ako pa nas prepričal ni, koristil je tudi, ker je prav on dokaz, da se nij površno in enostransko delalo, da sta se slišala oba zvonova. Povsod v občinskih zborih, v trgovskih, in v obče v materjalnih zadevah, tudi pri razvijanju znanstev, kakor pri sodnijah, kedar gre n. p. za krivdo ali nekrivdo zatočenca je tedaj to nasprotovanje stvari in predmetu potrebno. V javnih zborih in parlamentih pa je neobhodno potrebno, in prav nespačeten je vladar, minister in sploh državnik, kateri opozicije ne torpi; pač čuden bi bil parlament, ki bi imel same priklonjavce, gotovo bi tak zbor kmalu zgubil vsu veljavo. V državnem zboru je namreč zastopanih dosti državljanov, ki stanujejo daleč od sebe, zato so njih potrebe, zelje in misli raznovrstne. Pri postavo-dajanju mora se to v obzir jemati; koristi torej, če poslanci predloge, naj jih stavi ministerstvo ali kedorkoli, vsestransko preresetujejo. Če je potem mogoče vse pod en klobuk spraviti, in za vse eno postavo narediti, prav je; če pa nij to mogoče zaradi posebnih važnih okolnosti, naj se za dotične dele iste države posebna postava izda. Celó absolutizem je bil pri nas tako moder, saj smo imeli postave, ki so veljale n. p. samo za nekatere dežele za druge pa ne, n. p. ne za Veneško in Lombardijo, za Dalmacijo itd. katere so dobile druge postave. Kakor je klobuk za glavo, ne glava za klobuk; tako so postave za ljudi, a ne ljudje in narodi zaradi postave na svetu.

V deželnih zlasti v državnih zborih pa se ne ločijo poslanci le po stvari, po predmetu, temuč navada je, da se ločijo po principih ali načelih. Tako ima zdaj Francija več strank v državnem zboru, republikance in monarhiste, ti se zopet cepijo po osebah, katere hočejo na prestol postaviti. Na Angležkem ste že več ko stoletni od bojev proti Stuardom naprej mirodajni dve glavni stranki: Konservativci (Tories) in liberalci (Whigs). Vsaka stranka ima svoje državnike, ki so ponosni Angleži, izkušeni, zgovorni možje. Ti se pa, saj v novejših

ših časih ne črtijo zaradi svojega političnega mnenja, nekateri so se celó jako spoštovali n. p. Pitt (mlajši) Tory in minister, kojemu je Fox Whigs hudo skozi 20 let nasprotoval v bojih proti Napoleonu I. Kakor se Angleži nagnejo na eno ali drugo stranko, in izvolijo v parlament n. p. večino konservativcev, pokliče v ministerstvo Angleški vladar voditelje dotične stranke, nasprotna pa stopi v opozicijo in stoji na straži, dokler nij po volji ljudstva in kralja poklicana na krmilo liberalna stranka.

Konservativcem tamošnjim pa je gotovo tudimar za Angleško svobodo, moč in čast, kakor drugim; oni sploh le zadržujejo prenarodbe, kolikor se jim varno zdi. Zgodilo se je večkrat, da so ministri konservativne stranke od liberalcev zaželjena prerodba (reform) rajša sami vpeljali, če je velika večina naroda tega želela, kakor da bi bili odstopili. Tudi lordi v gosposki zbornici se na vse zadnje vendar le vdajo, kedar je zbornica poslancev večkrat sprejela isti predlog in začnejo Angleži po taborih razsajati in vpiti, da Angležka ne potrebuje lordov (prvih plemenitazev), da zna tudi brez njih velika in srečna biti. Ker je vstava tam že več sto let vtrjena, ste tudi to dve stranki stalni in naj močnejši, druge so manjše in nijso še velike važnosti. Takšno je sploh ali saj enako je strankarstvo v drugih svobodnih državah z vstavami, ki so se vkoreninile. Pri nas v Avstriji je to drugače, mi imamo več strank in posebno opozicijo ne samo zaradi tega, ker se nij vstava še vkoreninila, ampak tudi zastran tega, ker ji celó narodi nasprotvajo. Naša država obsega več narodov in ti hočejo vsi v tej državni zavezi srečni in svobodni biti; ali Nemci so od nekaj hoteli in hočejo vedno gospodovati, zato so hudi centralisti. Posrečilo se jim je namreč, da so koj v začetku leta 1848 dobili krmilo ministerstva, torej državno moč in donar v roke, in vse to mislijo si ohraniti s centralizmom s ponemčevanjem in s krinko liberalizma. Oni so pa popolnoma pozabili besede nemškega pisatelja Rotteka, ki pravi: Viša ideja od svobode je pravičnost, ker brez nje nijma svoboda nobene podlage. Naravno je torej da so drugi, zlasti ker so v večini, začeli nasprotovati in opozicija je velika pri nas takraj Litave. Centralistom, ob enem ponemčevavcem, in pseudo liberalcem nasprotvajo: narodna opozicija, državno-pravna češka opozicija, potem konservativci, pošteni liberalci, tudi klerikali, kateri vsi se skupaj zbirajo pod zastavo

federalizma misleči, da svoje nzore in namene dosežejo samo v tej državni obliki, pod varstvom cesarske dinastije, tedaj so zares njejejemu Velikanstvu naj zvestejša opozicija, kakor Angleži pravijo.

Akopram je centralna stranka mogoča, ker je vladajoča in proti opoziciji zlasti proti Slovanom po disciplini zedinjena; vendar bi se dalo misliti, da mora federalna stranka zmagati; ker obsega veliko večine državljanov in se opira na državni temelj, na način, po katerem je Avstrija v teku čnsov narasla, to je na federalizem. Pa temu nij tako.

Že na prvi pogled se vidi, da je federalna opozicija iz preveč različnih delov sestavljena, in so ti vo med seboj razcepljeni: državno pravna stranka ima staro in mladočehe, v narodnosti stranki se vzajemno črtijo Polaki in Rutenci, Slovenci so med seboj pisano gledajo, nekaj opozicije je v državni zbor stopilo, nekaj ne i. t. d. kar je vse občno znano. Ta opozicija brez prave skupne natoge, brez skupnega vodstva se ve da ne more nič storiti in kakor vidimo ne more vreči centralistov, da-si so prav sedaj po lastni vsestranki krivdi pri koncu. Svojo nepravilnost in ne zmožnost nekateri so tudi svojo nepoštenost dokazali, in tako brojna opozicija bi jih o drugi državi le razpihuila, da nikdar več ne vstanejo, saj so se jih, kakor bomo, naveličali tudi lastni volivi.

Glodaje pa na takšno opozicijo zedinjeni centralisti se ji le smejačo čes, da je nesložna, da še državljanov nijma, ki bi mogli stopiti v ministerstvo in boje se le krono. Drugo to očitanje nij sicer nikakor resnično. v državnem zboru in posebno zunaj zbora jih ima mnogo izvrstnjakov in kar je prevažno, ona ima mnogo čistih značajev; toda vse to koristi malo, ker je prvo očitanje resnično, opozicija zares nij kompaktna, nij složna, in zato nijma moči. V Avstriji je zdaj vse tiho, trudno, poparjeno, centralisti so vpešali; opozicija pa ne more naprej, gleda in čaka. Za Boga, kaj je treba gledati, kaj čakati, trenutki so vgođni in dragi. Audaces fortuna juvat, timidosque sepellit;* zatoraj vi možaki izmed opozicije, zedinite se v glavnej ideji, pravičnost naj vas veže, izberite si vodstvo in potem naprej kroni na pomoč.

*) Po domače: korajža velja.

LISTEK.

Razmére

med Sloveni in Longobardi

III.

L. 552 pošlje Alboin Narsetu na njegovo prošnjo izbranih longobarskih vojakov na pomoč zoper Gothe. Po slavno dokončani zmagi pridejo ti domov in vedo veliko pripovedovati o lepoti gorke Italije. Ko Narges pri svojem cesarju v nemilost pade povabi Alboina, naj pride sé svojim ljudstvom in posede Italijo, kjer bode veliko prijetnejše živel. A gotovo nij bil to pravi uzrok, kakor nam Pavel D. (II. 5, pripoveduje zaradi katerega so Langobardi Pannonijo zapustili. Ob času preselovanja vidimo v vseh ljudstvih neko nagnenje do južnih in zapadnih dežel. Razen tega ostrašila je Langobarde vedno silnješa moč Avarov in skušali so se teh sovražnih sosedov prej ko prej znebiti (Abel pg. 240.) Alboin prosi Sakse za pomoč, da bi si ložej Italijo osvojil. Ti mu pošljejo nad 20000 mož sé ženami in otroci (P. D. II. 6.) dasi so se pozneje, langobarske nadvlade sili, skozi Gallijo zopet v svojo domovino vrnili (P. D. III. 6.)

2. aprila 568 vzdignejo se Langobardi, potem ko so 42 let v Pannoniji prebivali, sé ženami in otroci ter svojimi premakljivim imetjem proti Italiji. Z njimi so šli razen Saksor tudi Gepidi, Bulgari, Sarmati, Pannon-

ci, Noričani, Švabi i.t.d. Ko je prišel Alboin sé svojim ljudstvom do moje Italije šel je na goro, ki se ondi vzdiguje, in je gledal po Italiji, kolikor daleč so ga oči nesle. Zarad tega, kakor pravijo, se imenuje ta gora od onega časa kraljeva gora. Na ravno tej gori žive bajé zubri (evropski turi) kar nij čudo; saj se ta gora stegaje celo do Pannonije, ki te živali rodi. („Igitur cum Alboin . . . ad extremos Italiae fines pervenisset, montem, qui in eisdem locis prominet, indegue, ascendit, indeque prout conspicere potuit, partem Italiae contemplatus est, Qui mons propter hanc, ut fertur, causam ex eo tempore Mons regis appellatus est. Ferunt in hoc monte Bisontes feras enutriti, nec mirum, cum usque ad Pannoniam pertingat. quae horum animantium ferax est“ P. D. II. 8.)

Zaradi lege te „kraljeve gore“ so se učenjaki že veliko prepirali. Schönleben (Annal. Carn. III. pag. 312) je mislil na „kraljevi vrh“ pri Kraljenci (Bucari.) Linhart (Geschichte von Krain II. pg. 108) spoznava v njem en del jujskih Alp. Jireček (Entstehen christ. Reiche im Gebiete des heutigen Oester. p. 28.) Czörnig (Görz und Gradisca I. 186 nota 2) in Dimitz (Geschichte Krains bis 1813, I. pg. 87) se odločijo za Nanos čes da leži najbliže prebahalni cesti, ter da se tudi z njega lep kos Italije vidi in Čedad v ravno tako kraikem času doseže, kakor po drugi strani Czörnig l. c.) Ankershofen (Gesch. Kärntens II. pg. 23 24) bi rad našel v njem 1908 metrsor visoki „Königsberg“ pri Rabeljnu, s katerega se res lep razgled uživa, a ne po Italiji. Nasproti pa sluti Q. Viviani (o. c. pg. 74 nota 1), da bi bil „Mons regis“ naš Matajur, ali kakor ga on

imenuje. Monte maggiore (to pomeni prav za prav naš Golovec ob viru Nediže; ali matis Chronicon (Pertz, Italijani imenujejo vas Matajur, kakor tudi vas pod Golovecem, le „Monte Maggiore“). Temu priterjuje tudi Dr. Bizzaro (Sarcophago dissotterato a Cividale pg. 14 nota 2), čes, da se z Nanosa ne more Italija tako lepo pregledati, nego z Matajurja. *)

Po katerej poti so šli Longobardi v Italijo? Cluverius (Italiae antiq. I) meni, da po isti, kakor nekaj Gothi, torej čez Hrušico in po vipavskej dolini. A pomisliti je treba, da so Longobardi le v zgornjej Pannoniji stanovali, ker spođu je ponujal Justinjan Avarom v posest. Iz gorenje Pannonije pa pelje najbžja pot čez Koroško in dalje po starodavni cesti čez Predel mimo Bca in Kobarida ob Nediži v Forojuli (Čedad). Ze Ankershofen (l. c. pg. 25) se odloči za to cesto, terdè, da je vsaj en oddelek Longobardov po njej šel. Temu priterjuje tudi Dr. Bizzaro (l. c.), le da nekako čudno sklepa, da so še le Slovenci Alboina to pot pokazali.

Poglejmo nekoliko, kake zemljepisne pojeme je imel Pavel D. o naših dezelah. Venecija se razširja od Adde do meje Pannonije (II. 14.) Venecije se dotika Istra in obe skupaj sta le ena provinca (l. c.). Italija je proti večeru in polnoči od Alp tako zaperta, da se more le skoz soteske in čez herbte gora v njo priti. Od jutra pa, kjer na Pannonijo meji je vhod širok in popolnoma raven (Ab orientali vers parte, qua Pannoniae conjugitur, et largius patentem, et planissimum ha-

*) Hacquet (Physikalisch politische Reise durch die julschen Alpen, Leipzig 1875) imenuje Matajur tudi „Matalus, kar v furianščini norca pomeai

Iz Ajdovščine 15 febr. (Izv. dopis.) Dopisnik iz Ajdovščine v Soči od 9. feb. t. l. se je hudo motil, ako misli, da je se svojim odgovorom v tarču zadel, ter dopis v 5. številki Soče razveljavil. Hočem mu tedaj jasno in resno dokazati, da pri vsem njegovem navadnem „premišljevanju“ in „odločevanju“ je prav slabo „premisli“ in še slabše odločil. Ako sam dopisnik „Slogi“ v čast priznava, da je v dvojni večini, kaj neki bi bila čitalnica s prenarajenjem statutov zadobila, če bi bili Slogani po zedinjenju občni zbor sklicali, ter z večino sklenili, da se ima od manjšine prenarajeni članek uničiti? Bog Vam grehov ne zapiši! In če so Slogani imeli slab namen, nij jim bilo treba brigati se za zedinjenje, saj bi bili lahko pristopili v čitalnico kot društveniki in dosegli „nakane“, ktere dopisnik navaja. Oukritosrčno in brez ovinkov raji ste imeli izreči, da nočete zediniti se, ker se ogibljuje možakov, kteri imajo „korajžo“, vam resnico v zobe povedati, in to bi bilo gotovo bolj taktno in častno postopanje, nego ono, katerega ste se lotili na Salomonski svet nekoga gospoda, ki se odlikuje po svoji zunanostil!

A odkritosrčnost je pri nekterih čitalničarjih zavidena, zatorej so le na skritem podkopavali, da bi se „Sloga“ podrla, na skritem so tudi nedolžnega Tosi-ja napravili, da jim je svoje sobane v najem dal, poprej ko jih je Slogi odpovedal; zdaj pa, ko ne morejo po oslu, hočejo po sedlu mahati, in se nad Tosi-jem maščevati.

Rečemo Vam pa, da ne Tosi, ne „Sloga“ je uzrok, da nimate zaželjenih prostorov, ampak Vaše „premišljevanje“ „prevdarjanje“ in „odločevanje“, kako da bodete tablo „Sloga“ se zida metali in se z nami norca delali, je uzrok, da ste za zdaj ostali na suhem.

Opomniti hočem tudi, da Tosi je Slogi odpovedal najem po sodniški poti, tedaj je mož beseda, a ne besedolomec; če bo pa odpoved kaj veljala ali ne, to boče sodnija odločila. Lahko bi nasprotno dopisemu še dosti odgovoril; a nij treba, ker v njemu navedene stvari so brez vsega pomena, in pričakovali smo, da dopisnik se bode vsaj pomudil tajiti, kar je v 5. listu Soče navedeno, če pa tega nij storil ima občinstvo prav lahko soditi.

Da ne bodo pa morebiti tisti, kteri tukajšnih razmer ne poznajo, o nas sodili in mislili, bog ve kaksi prepri se tukaj nahajajo, moramo še opomniti, da izjemi tega društvenega dualizma se obo stranki spoštujeta kar se da, in nadjati se je tem bolje, da bodemo precej prišli do porazumljenja in lepe edinosti. Ne bodimo trmoglavi, pomislimo samo eden je neizmojljiv, podajmo si namesto ene, obo roki in kadar bode edinstvo dovršeno, bomo laže za občni blagor kaj storili, bomo skrbeli za uboge šolarje, bomo skušali napraviti rokodelsko društvo, katero je tukaj silno potrebno, i. t. d., če je pa kdo med nami, da tega ne želi, kar ne verujem, pustimo ga, naj gre rakom žvižgat.

Iz Rihemberga 20. svečana. (Izv. dop.) Prve dni t. l. volilo je dornberško čitalniško društvo nov odbor; za predsednika izvoljen bil je enoglasno vrli narodnjak g. F. Perozzi. — Pri tej volitvi, kakor tudi volitvi tamošnjega vinorejskega društva, izvoljen bil je g. Josip Gane, jako zveden gospod in strokovnjak v kmetijstvu za predsednika, in že pri volitvah deželnih in državne-ga poslanca pokazali so Dornberčani, da so složni in politično jako zreli možaki; zatorej slava jim!

bet-ingressum, II. 9). Med Osoppom in Aguntom leže julske Alpe (torej kjer denašnje karnijske. II. 13). Norik, kjer prebiva bavarsko ljudstvo, meji proti jutru na Pannonijo, proti jugu na Italijo, proti zahodu na Šva-bijo in proti severu na Donavo (III. 30.) Čez Norik je šel kralj Anthari od svoje bavarske neveste v Pavijo (I. e.)

Iz tega je razvidno, da ima naš Pavel D. zmešane pojme o zemljepisni legi teh dežel. Bavarci so stanovali le v onem delu Norika, ki se danes gorenje Avstrijsko in Saligraško imenuje, kakor tudi v severnem delu Tirola, katerega majhen del je še k Noriku spadal. Ze od gotiške vladé čez Italijo in vzhodno — alpske dežele začelo se je ime Norik poizgubljati, nij čuda torej, če Pavel D. nij poznal njegovega nekdanjega obsega. Precej na vzhodu gorenje Avstrije, Saligrada, Tirola in Italije torej začena se njemu Pannonija, a ne še le on-stran dunajskega Golovca in Donačke gore (M. Cetus in M. Claudius). Med Pannonijo in Italijo ne našteje nobene druge dežele (II. 7, 8, 9). Oni „široki in ravni vhod v Italijo“ more le med Korminom in izlivom Aulse, ali bolje med zadnjimi odrastki karnskih Alp in Krasom pri Gorici ležati. S Krasom se tudi Istra začena in dalje proti jugovzhodu ob morji vleče. Meja med Pannonijo in Italijo bila je torej Pavlu D. skoro ravno tista, kakor sedaj med Goriskim in Venecijo (izvzemši morda ravnino ob spodnji Soči) in ne še le na Hrušici ali morda celo pri Trojanah (M. Adrans).

Na tej črti torej moremo iskati njegov „Mons regis“, ker vzdigoval se je na meji Italije. Pri Gorici pa, kjer je svet „raven in odprt“ nij take gore, s katere bi se dalo velik del Italije pregledati. Pavlov popis jasno kaže, da je Alboin na gorati strani italijansko

Prva Dornberška veselica pod novim predsednikom pokazala nam je zdatno „predsednikovo“ marljivost, prihodnost bode gotovo opravičila dobro mnenje, katero imamo mi na Vipavskem o Dornberžanih.

Kaj pa mi Rihemberžani? Vse kaj drugega je pri nas: mi se imamo gotovo ponašati, čeravno nas je še enkrat več od Dornberžanov — sram me je izreči — z nazdnjastvom — Naši vrli mladeniči napravili so bili nekakošen poziv na svoje tovarše in vse tiste, ki imajo količkaj duha za napredek in za novo združenje. — Komaj se pa naši ultramontanci to zvedeli, bila je uže vsa drobra misel in želja mahoma pri kraji. — Naši nazadnjaki brigajo se več za — krčmo, nego za lepo znanstvo in napredek. — Žalostna nam osoda, ker pri nas vsled preobitega povliska božje ksplice nastane navadno surovo besedovanje obrekovanje in potem tudi tepež. — Kaj enakega se je pripetilo zopet v nedeljo to je, dne 24. prosenca v krčmi Jekaba Zigar-ja; znani Pederski pesa zrohnel je, kakor hud petelin in napel svoj greben suvaje in obrekovaje postenjaka F. F. se sleparjem itd. — Povod k temu surovomu činu dala je neka tožba, vložena pri našem županstvu od fantov, ki so v oddelku Polje ples imeli.

Ravno enako in še hušje godilo se je v gotome-njeni krčmi dne 14. t. m. brat gormenjenega našega pol. varuha je provociral boj z dvema sosedoma, toda zdaj mora se pokoriti v postelji, zaradi te porednosti. Tako in enako se godi pri nas; — potem ni čuda da pri nas nij varno osnovati ne društva in tudi nikakoršne veselice? — in to se godi žalibože v našem obširnem in krasnem Rihembergu!

Iz Brd dne 20. svečana 1875. (Izv. dop.) Kakor je uže list „Soča“ v zadnji številki poročal, izvoljena sta namesto ranjega gosp. Doljaka in odstoplega gosp. Malniča gospoda Ant. Paveti iz Skrilj pri Ajdovščini, in gosp. Breziger, župan v Ročinju v cenilno komisijo za uravnavo zemljiškega davka. Naš namen ni pritoževati se čez osebo izvoljencev, kajti toliko moramo ajdovskem in kanalskem gosp. volilem priznati, da so izvedene in skušene možake za ta znameniti opravek kandidirali. Znano nam je tudi, da so vsled mejsebojnega kompromissa zmagali in mi hvalimo zrelo postopanje dotičnih županov.

Ampak pritoževati se moramo zaradi načina, kako so se vršile volitve, ker nam in vsakemu poštenjaku mora biti postavnost in red pri sreju. Torej k stvari. Dozdaj smo tukaj na Goriskem vselej in vsaki zastop, namreč v cenilno komisijo, za cestni odbor in okrajni šolski svet volili, dasiravno pravi postava „Župan stva v olijo“, župan in vsi podžupani; kar naenkrat na dan volitve dne 18. t. m. se volilna komisija ali nje načelnik zmisli nek nov način, da naj se vsako županstvo zedini in voli, toda vsako županstvo ima le en glas, in pri enakosti glasov županstvenih ndov, to je, kder se nijso mogli zediniti župan in podžupani, je zgubilo županstvo svoj glas, to se je na priliko zgodilo županstvu iz Plavij, če smo prav podučeni.

Zoper ta način volitve smo prisiljeni protestovati in stavimo dotičnim oblastnijam sledeča vprašanja:

1. Kako se tolmači § 14 in 16 občinske postave od 7. aprila 1864;
2. ali je to ravnanje od strani volilne komisije opravičeno, da ima županija z županom in 8. podžupani, katera plača nad 5000 gold. izravnih davkov le 1 glas in druga, ki ima le župana in 2 podžupana ter plača morda kakih 400 gold. davka tudi 1 glas. Županije St. Martin v Brdah, Vertobja pri Gorici in Šempas so imele 3 glasove pri vseni tem, da plačejo skoro

mejo prekoračil. Toda odločilno pri tem je, kar Pavel D. dalje pripoveduje, da je Alboin, kakor hitro je italijansko mejo prekoračil, v okrožji mesta Forojuli stal (P. D. II. 9). To poterjuje tudi Andrea Bergomatis Chronicon (Pertz, Mon. Germ. SS. III. pg. 232), ki je nadaljevanje Pavlove zgodovine: „Igitur Longobardi introierunt Italia per Foroinlanorum terminum.“

Longobardi so torej morali čez Predel po Nediži v Italijo priti in Pavlov „Mons regis“ je mogel le eden izmed onih gorá biti, ki leže ob benečansko — goriškeji meji na obeh straneh Nediže.

Dalje prih.

Križi Veleslovenca Lampeta.

Grozovitna humoreska, sp. Fr. Zakrajski.
(Konec.)

V krčmi pri starem Lampetu je bilo vse živo. Tu je pripovedoval kedó, da be imel Rus odslej 8 milijonov vojakov, in vse je z odprtimi ustmi va-nj zijalo ter marsikedo si je komaj upal dihati od radovednosti. Tisti kedó je imel čudovit želodec; pravijo, da je bil prevrtan, i zato je skrbel, da mu je ta ali oni piti ponudil, i ker je kakor globokomislec modrijan rad segal rečem do dna, je to slavno manipulacijo tudi na kozarce obračal; on nij bil nikakor površnjak, kakor so žali-hog nekateri tako zvaní strokovnjaki ali kakor brado-brivci, katerim je sveta dolžnost, površnim biti. Tam je bila druga družba samih politikásev pri kozarcih. Kar je bilo še najbolje znamenitega pri njih, to je bil glas, i pest ob mizo, da je vsa zažvenketalo. Vendar

toliko davka, kakor celi ajdovski ali kanalski okraj, ta dva okraja pa sta imela po 11 in še več glasov.

Nasledok je ta, da vsled tega zasukanja prejšnje navade pri volitvah in napénega rabljena §§ občinske postave, je naš kandidat propal; vsa Berda in ves kraj pod Gorico in okoli Soče nimamo zastopnika v cenilni komisiji, nasproti pa oni kraj nad Gorico ima 2 vladna in 2 od občin voljena zastopnika; nastane torej vprašanje, kedó bode nas v komisiji zastopal? Nihče, in pri vsem tem gre tukaj za davok, katero besedo ubogi kmot bolj občuti in se pred njo trese, kakor pred h....

Naposed tirjamo, naj se ta naš dopis smatra kakor javni protest proti volitvi od 18 februv. t. l. in slavno uredništvo prosimo, naj ga objavi, ob enosti pa naznanjamo, da smo uložili tudi formalni protest pri dotični oblastniji in da hočemo pravico, le zaradi pravice, ker obo izvoljena tudi mi spoštujemo in nijmamo prav nič proti njima.

Ampak to bi bil vendar hudir, če ne bi enkrat tudi političnih oblastnij navadili postavnega postopanja. Več bráskih posestnikov.

Iz Tolmina. Dne 10. t. m. vide tukajšnemu pol. uradniku pes (prepelicar). Ker je bil prej pohlaven in gospodarju prav zvest, nij bilo dvomiti, da je stekel tem moj, ker je gospodar sam to trdil in pravil, da je pes več dni bolehal. V bližnji vasi napade 18 letnega fanta, ga hudo okolje in dere naprej. Strah cele občine in žalost starišev oklanega otroka ne da se popiasti. Pes préleti vse bližnje vasi in brez da bi bil učinil druge nesreče, prilazi blizo 8 ure zvečer zopet v Tolmin v neko krčmo, kjer ja bilo več gospodov in tudi lastnik psa. Misli si more vsak strah hišnih in gostov. Pes se splazi v kot, gosti pa skočijo na peč in mize.

Neverjetno pa je, da so nekateri gospodje pri vsem tem in še potem, ko je čez noč pes razjedel posteljo in kar mu je bilo blizo, trdili, da je pes le bolan, a ne stekel! Kako daleč jih je trmoglavost pripravila, dokazuje to, da so ukazali psa v sobo litografista tik glavarstva pripeljati, češ da mu ne bo mráz! Pomilovanja vredni sluga je moral torej delati blizo psa, o katerem, razen treh gospodov, nihče se dvomil ni, da je stekel! Tudi tukaj je razsajal in razjedal; med drugimi rečmi je eno skrinjo popolnoma razkral. In tudi potem so ti modroglavecí še trdili kakor prej! Zakaj so to trdili, nij težko uganiti, komur je znano, da je eden teh gospodov lastnik bolnega psa, in da sta druga dva imela psa, katero sta v zadnje dni se bolnim psom klala.

Četrty dan pogine pes. Preiskava po zvedencih, h kateri je županstvo tudi šintarja iz Gorice poklicala, je dognala, da je bil pes zares, in celo hudo stekel.

Ker je bilo dognano, da so zadnje dni vsi pri prosti bili, in torej z okuženim v dotiko prišli, ni bilo pametnejšega in potrebnejšega storiti, kot vse pokončati.

Župan je dal zares lep izgled s tem, da je dal prvi pokončati svoje pse. Tudi drugi so ga posnemali brez nobenega ukaza; in pokanja je bilo dovolj.

To pa nij bilo menda glavarstvu po volji in poslalo je žandarja na mesto, kjer je občinski čuvaj psa pokončeval; kaj da je hotel, tega se še danes ne vé, ker je odšel brez nekakega zaukaza.

Kakor se sliši, poslalo je glavarstvo še tisti dan županstvu dekret, v kojem hudo graja to županovo postopanje, mu očita nekompetentnost, omenja nekoga škandala in mu konečno celo z ojetrimi besedami zaukaže nemudoma ustaviti pokončevanje psov!

Z mirno vestjo pripuščamo čast. braleem soditi,

je vladala še sveta sloga med njimi, i napivali so si. Tudi mladi Lampe je bil tam. Kako je vendar na svetu vse drugače, kakor si človek misli! Naš Lampek je bil dobra duša, i plamen njegovega srca je nameraval greti vse; rahel, da bi se bil za vsako malnično zjokal, zavidljivosti, hinavščine, zlodojeve zaprtosti, miseljskega zasedovanja, smehljajoče so pa satanske klepetavosti i kar je teh vse slave vrednih nagibov nij bilo v njem. Kar je misil, to je povedal v nasprotji z onim glasovitim geslom, katero veleva: Misli to, povedi ono! Drugače nijsi Weltmann, ampak priprostak, da ta zaničljiv, postransk nasmehljej počesti. Naš Lampek je odpiral svojemu slovenskemu narodu sree na stazaj: nezgoda njegova ga je trla, kedar je pa kedó v deželnem ali v državnem zboru dokazal, da nijsmo slamorezci, onda je bilo vse roznato v njegovem duhu, i vroča solzica je knila na obličje, solzica angeljskega veselja, i če je bil sam v svojej sobi, poskočil je na čast domovini. Vendar je sploh več ožnostni videti bilo na njegovem okroglem obličji, ko radosti. No, adijo Lampe, zdaj sem spet humorist! Veš, ne zameri, naš oče do m ó v i n e, gospod dr. Bleiweis v Ljubljani (nebesa naj ga še dolgo ohranijo!) mi je večkrat pisal, naj to „ledino“ resno obdelujem. Če prav ne humoristujem, je on kriv; kaj mi je rekel? Ker je pa „tič“ tudi v tem, tolažim, se. Veš, dragi Lampe, humoristu ne smeš zameriti ali kedar bodo nove mere, ne smeš zametriti ali zalitriti. To je tako! Še nekaj jih pogoltni, saj si vajen, dragi moj! Potem pa te pustim. Nazadnje te vendar še prerad imam, i menda vsi moji prečastiti čitatelji.

Naš Lampek je sedel tam. Polen kozarec je bil, tudi vprito vsah pogovorov. Krčma je bila, tako rek-

keče da je netaktno postopal, skandal napravil i.t.d. ali naš župan, ki je pametno in možko postopal, ali glavarstvo oziroma njeni uradniki glede na vse gori omenjeno in sicer, kakor se sliši, eden v Gorici drugi pa v Trstu! Konečno naj bode še omenjeno, da je ukazalo županstvo, vidši veliko nevarnost v ključu gori omenjenemu glavarstvenemu dekretu pokončati vse pse in to v zadovoljenje in tolažbo cele občine.

Več občanarjev

Iz Ljubljane 21. februarija. (Izv. dop.) (Volitev deželne poslance na Notranjskem. — Vitez Vesteneck na Dunaji. — Slovenskim pevcem.)

Ako se ne razpusti deželni zbor kranjski, bode v kratkem treba nove volitve deželne poslance za kmetičke občine Postojna—Planina, mesto umrlega dr. Costa. Da bode voljen v tem volilnem okraji gotovo mož svobodomiselnih stranke, o tem ni treba nobenemu, kdor notranjske može, praetoriance slovenske stvari, kakor jih pri nas nazivljemo, pozna. Saj je to tudi dosti določno pokazal volitev dr. Razlag-a v državni zbor in zadnja volitev deželne poslance, mesto umrlega g. Koren-a, ko je ukiub temu, da je sam ranjki dr. Costa prišel na volišče v Postojno, vendar izvoljen bil kandidat narodno-liberalne stranke g. Obreza.

Notranjci so pa tudi možje, kar se narodnosti tiče, gotovo prvi. Kakor so klerikalci svoj čas v svojih listih napadali Hrena, Krašovca itd. je vendar dr. Costa malo dni prej, ko je umrl, izrekel znamenito sodbo o tolikanj napadanih notranjskih narodnjakih, ki gotovo zasluži, da zabilježena ostane v katerem slovenskem časniku. Ko se je pri postavljanju kandidatov za obrtniški oddelek kupčijske komore kranjske ravnalo za to, ali bo mogel g. Hren, ki ni stalno v Ljubljani priti k vsaki seji in so nekteri dvomili, ali bo g. Hren tolike žrtve kos, je rekel ranjki dr. Costa: „Za Hrena se nič ne bojite, ko bi bilo le dosti takih narodnjakov ko Hren, bi naša narodna stvar stala vse drugače!“ In vendar kaj je bil pri klerikalcih nekdanj ta mož, ki je že toliko žrtvoval za narodno stvar.

Kandidat narodno-liberalne stranke na Notranjskem je g. advokat dr. Moše, mož kterega v Ljubljani čista vsaki izobrazen človek. Ker dr. Moše — ta pri zadnji volitvi v deželni zbor v Ljubljani postavili obo stranki za kandidata, ni dvomiti, da bode g. dr. Moše na Notranjskem enoglasno izvoljen; vsakako pa, ako bi hoteli postaviti klerikalci kakoga kandidata, z veliko večino. Z dr. Moše—tom bode dobila narodna stranka v deželnem zboru ne le izvrstnega govornika, ampak tudi vstrajno delavnega moža.— Vitez Vesteneck, slovenskemu občinstvu zaradi volitev v kupčijsko komoro kranjsko dobro znan mož, se bavi že dalje časa na Dunaju. Kaj je namen njegovega bivanja na Dunaji, o tem se delajo raznovrstne kombinacije.

Eni pravijo da je šel koledovat, da dobi mesto okrajnega glavarja v Lipskem na Stajerskem, drugi da je kot mandatar nemškutarske stranke šel tje, ministerstvo obdelovati, naj razpusti deželni zbor kranjski, ker ni dvoma, da bi pri novih volitvah dobila ustavoverna vladna stranka v deželnem zboru večino. Kolikor sem jaz pozvediti mogel, kaj se v vladnih krogih govori, je vitez Vesteneck poklican na Dunaj, da razloži ministru Bahns-u odgovor na interpellacijo, ktero so stavili Hohenwart in drugovi zaradi steparskih in goljuševih volitev za kranjsko trgovinsko zbornico. Čudno se bode vsakemu zdelo, da ni minister poklical načelnika kranjske deželne vlade g. Widmana na razgovor. Al kdor dnošaje pozna, temu bode to vse razumljivo.

ši, natlačene. Tukaj se je pelo i čudno, slišala se je tudi sprelepa pesem našega Barda Tomana:

„Kje so časi, kje so dnovi,
Ko smo Slave mi sinovi
Vedno bili združeni—itd.“

Priznavam, težko je človeku biti humorističnemu, i vendar ga naganja! Naš mladi Lampe, pouzdigne ušesa. Kédó mora komentirati ta sijaj, in elegični moment, ki se je snoval v pesniški duši? Po malem le sorodnjak! Mislil si je sedaj naš Lampe vse sijajne, navdušenega arca polne pesmi: „Domorodni glasi“, izraz romanovega prežlahtnega srca.—

„Nu“, Lampe—ali ne boš napival?“ ogovori ga Perce—

Lampe ustane s kozarcem vred: „Prijatelji i moji sorodnjaci!“

Brcce mu pretrže besedo: „Lepo si začel, brate!“

Lampe: Da vam polje lepo rodi, žito kali, lepo steblija i klasi, in bi imeli lepo žetev. Da vam, v skednjih lep Božji blagoslov povrne ves trud. Bog daj, da se imate kot bratje, mili rodovini na lepo korist. Da Bog daj! i da razumete, da so Slovenci prvi rod na svetu.....

Brcce: „Nij tako!“

Vratek: Ne, nij tako!

Lampe: Ah, slavna gospoda, je tako! Jaz znam, da je tako, svojo glavo zastavim, da je tako!

Brcce: Kde imaš glavo?

Kar se pri deželni vladi godi od Auersperga počenši, posebno proti narodni stranki, vse to zakrivil je vitez Vesteneck.

On edini je „homo agens“, in deželni predsedniki in voditelji deželne vlade plešejo, kakor vitez Vesteneck gode. Vesteneck se je vedel še o času deželne predsednika Conrad-a in pod Wurzbachom bolj kot narodnjak. Kot politični komisar na Krškem in v Planini si je pridobil simpatije narodnjakov v teh krajih in le berite, kako mu dopisi iz teh krajev zaradi njegove pravičnosti v narodnih stvareh hvalo pojo. Ali vse drugačen človek je vitez Vesteneck postal, ko je bil grof Auersperg za deželne predsednika imenovan. Le bolezen grofa Auersperga je zadrževala vitez Vesteneck-a, da nij mogel proti narodnej stranki početi to vojsko, katero zdaj vodi. Kaj mislite, da je knez Metternich kot tedajšnji voditelj deželne vlade kranjske kaj kriv tega, da je bilo mahoma toliko narodnih poštnih in telegrafskih uradnikov iz Ljubljane na razne meje Avstrije predstavljenih?

Ne verjemite tega, to je bilo vse delo vitez Vesteneckovo. Ravno tako je bil knez Metternich pri razdeljenji vladne podpore na Dolenjskem popolnem objektivni, samo Vesteneck je zopet tam deloval in se skušal maščevati nad istemi volileci, ki nijso hoteli voliti po njegovi komandi Dežman-a v državni zbor. Vitez Vesteneck sam o sebi misli, da je poklican biti v kratkem, po veliki protekciji, ki jo na Dunaji vživa, deželni predsednik kranjske dežele. To je ideal njegovega življenja, in zaradi tega si skuša zaslužiti: „Die Sporen für die verfassungstreue Parthei!“ Pa naj se mož ne moti. Njegov prijatelj Šafer, Dežman in Supan ga bodo tako malo za predsednika napravili, ko njegova dva žlahtnika Lasser in Conrad. — Jaz si ne morem misliti nobene vlade, ki bi imenovala zdaj na Kranjskem naj bolj nepopularnega moža za deželne predsednika, in to je danes prav gotovo vitez Vesteneck. Mož je to, mi njega zagotavljamo, jako slabo spekuliral. Vederemo!

Slovenski peveci, petje v občeh, je isto, kar je pri nas Slovenceh naj več storilo za vzbujanje in povzdigo narodne stvari. Slovenski pevec čitalnice, dramatičnega društva, dijaki in delavci so bili naj bolj ponosni na svojo narodnost in popevali so povsod, kamor so prišli le narodne slovenske pesmi. Srce more boleti vsakega rodoljuba, če zdaj videti in slišati mora, da po ljubljanskih gostilnicah pojo peveci dramatičnega društva in čitalnice zraven slovenskih tudi nemške. Saj je vendar slovenskih krasnih pesem dovolj; slovenski peveci, narodnjaki, zakaj pojeje nemške pesmi? Ali ni zadosti, da nas naši sovražniki na političnem polju pritiskajo, ne dajate še vi z Vašim glasom prilike, da napravljate in pospešujete socialno življenje v Ljubljani nemško. Naj bolj izobrazeni peveci svoje sodrugo opominjajo, da njih je slovenska mati rodila in da naj pojo in govore povsod le slovenski!

Politični pregled.

Offenheimov proces postaja zmerom zanimivejši, rzsodba je imela biti razglašena že danes pred 8. dnevi; a ko je predsednik, Baron Wittman, govoril resume cele tožbe, je padel v medljevico in proces se nij mogel nadaljevati, sliši se, da je Baron Wittman že toliko ozdravil, da bo v soboto zopet lahko nadaljeval resume in da bo v soboto rzsodba na vsak način proglašena. Na Dunaji se tudi govori, da je predsednik nadsodnije, Dr. Hein,

Vratek: Ravno sem htel reči: Lampe, kde imaš glasov?

Lampe: Moj Bog, ravno sem htel reči...

Brcce: Še kaj?...

Naš odkritosrečni Lampe: Še kaj!

Brcce: Ti si lažnjivec....

Vratek i drugi kričeči društveniki: Dol ž njim!

O moj Bože! Sedaj je šlo! Dvorazredne klofute več kilogramov teške padajo na Lampeta, to je zausnice i nalčnice, i slavnoznani: punji! O ubogi Lampe...

Lampe je utekel, pred krčmo obstoji. Nasproti je: verboltarjeva hiša. Strašen spregled! Vendar nekaj miga tam.

Pripovedalec te slavne povesti mora povedati, da je bila na oknu „verboltarjeve“ kuhinje obežena bela cunjja, i veter se je v njo zaganjal. Vrela fantazija našega Lampeta pa je zadržno mislila, da je to Malka, ki Lampetu primiguje. Živio! Bravo, Lampe! Glej, saj nij vse tako črno. Kima, pa kako kima! To je Malka! Da te, to je živo Malka, tvoj uzor. Da si zdrava. Ona miga!“ Bolje ko se od vetra zaganjana cunjja giblje, bolje je naš Lampe uverjen, da je to Malka, katera se ga je vendar enkrat usmilila. Jej, kako vedno miga! Veter je preuzel danes nalogo, imeti našega Lampeta za norca. Tako je, kader se človeku razuname fantazija. Kako kimlje obežena cunjja, i Lampe nij tako nomen, da bi trenotka ne porabil: Ti si moja, jaz sem tvoj!“ i s temi preslavnimi besedami gre, ne gre, zleti:—v Verboltarjevo hišo: Jaz jo moram imeli. Moja

barona Wittman-a v privatnem pismu okregal, da je zatožencu in zagovorniku pustil preveliko svobodo v zagovoru in da si je to pismo Wittman tako gnal k sreci, da je, ker uže po procesu močno vtujen, popolnoma obnemogel. Tudi državni pravdnik je bil nekda posvarjen po svojem predstojniku, da je pri zatožbi preveč segal v politiko. Ta opominjanja pa so se nekda godila na ukaz ministerstva in v večerajšni seji je drž. poslanec Fux v drž. zboru interpelloval ministra Glaserja, če je kaj res ob onem pismu, katero imenuje atentat proti svobodi sodnikov. Glaser pa je odgovoril, da ne more odgovoriti na to prašanje, dokler nij končan proces.

Na Dunaji se sploh slišijo vsled tega velikanskega processa prav grde reči, ki so se godile v visokih ustavovernih krogih in čuditi se je, da ministerstvo še zmerom stoji;—morda se bo še le po rzsodbi kaj važnega zgodilo. — V drž. zboru je oni teden ministerstvo odgovorilo na razne interpellacije slovenskih poslancev, a na vse po stari navadi—negativno. Stremayr je rekel, da je prav, da so se odstranile karte českih šol; na Vošnjakovo interpellacijo zaradi krstnih knjig na slovenskem Štajerju je minister Glaser odgovoril, da so bile te knjige zmerom nemško in da vlada nijma uzroka spremeniti to staro navado; na Vitežičevo interpellacijo pa je odgovoril ta minister, da v Istri nijso Slovani zmožni nobenega pismenega slovenskega jezika, da se torej ne more vpeljati popolnoma noben slovenski jezik v ondotno urade; enako skoro je odgovoril sleskemu poslancu Ciencialu, da namreč nobeno slovansko narečje, ne poljsko, ne česko nij sposobno za pisavo; posled je odgovoril na interpellacijo grofa Barbo, da se je vladna podpora na Dolenjskem povsod pravično delila.— Minister Glaser je tedaj obsodil slovanske jezike, da so nesposobni za pisavo, dasiravno nobenega teh jezikov ne zna. To se pravi temeljito odgovarjati in pravično postopati. Dokaz je sopen ta, da se nijmamo nadejati od ustavovercev najmanjše pravice.

V državnem zboru je bilo 20. t. m. nadaljevanje posvetovanja o opravičenem redu te zbornice. Dr. Razlag je nasvetoval, naj se pristavi, da se vsak govor, ki je govorjen v državnem zboru v tistem jeziku v stenografičen protokol vzame, v katerem je bil predavan, in v katerem se državni zakonik izdaje. Ta predlog so pa Nemci zavrgli.

Dalmatinski c. kr. deželni načelnik baron Rodič je pisal dalmatinskemu deželnemu odboru, da ima se odslej v vseh uradih v slovanskem, hrvatsko-srbskem jeziku uradovati, da imajo oblasti slovanske pečate s slovanskimi napisi napraviti in da imajo biti nadpisi na kancelijah slovanski.

Na Českem so bile dopolnitve volitve v drž. zbor v dveh volilnih okrajih in zmagali so stari.—

Na Ogrskem še zmerom kriza; te dni bo šel cesar v Pešto in imenoval nove ministre, v katerem

je! Saj tako lepo miga i me kliče. Velčastiti trenutki: Presijajni časi domišljive mladosti. Vse živi, vse je gib, vse ima svojo posebno čarobno barvo, mladosti srednji vek bodi pozdravljen, to je pir, to je slast. Če nijsi cesar ali kralj, ljubeč ali morda ljubljen človek si, i to je še več. Saj, če nij ljubezni med ljudmi, vse nič ne velja.

Ali pa naš Lampe, kaj je storil? O moj Bog! Meni nič, tebi nič, šel je v Verboltarjevo hišo. Saj je Malka tako lepo migala! Potrka, odpre. Ti si moja, zakriči.....!

„Kedo?“ oglasi se stari Verboltar.

Lampe: Jaz ukažen! i s temi besedami predere vrata se steklenimi okni. „Kje je moja ljubka?”

„Katera?“

„Malka je moja, katera je tako prijazno migala skozi okno.“

Lampe je bil ves razjarjen, ali bolje rečeno, bil je iz sebe.

Lampe ne vidi Malke, podere v svojej razkačenosti vse svetilnike i zrkala več stotin forintov vredna, prehodi vse sobe v strašnoj rohnji. Izdaja, da se vsikemu studji, i nazadnje se gospod tast, verboltar, navleliča i ga s pomočjo nekaterih hlapcev vrže skoz vrata, kder je zidar luknjo pustil. Malka je pa meju tem ž Dolfekom na plesišči radovala se.

Z Bogom, moj Lampe!

bodo zastopani levičnjaki in deakisti, a porod tega ministerstva je silno težak.

V Francoski narodni skupščini je stavil poslanec Wallon posredovalen predlog gledè senata, vsled katerega bodo navadni volilci volili 225, narodna skupščina pa 75 senatorjev.—Ta predlog je zmagal in z njim je republika sopen utrjena.—Sliši se, da bo narodna skupščina razpuščena, kakor hitro konča temeljne postavbe.—

Iz Španskega zopet dobajajo sporočila, da Karlisti zmagavajo.—Več visocih gospodov je nova vlada pregnala iz dežele.

Razne vesti.

(**Bismark - Atentat Nemške**). Nij dvombe več, da Bismark odstopi, i treba nam je pripravljeno biti na nasledke, koje ta čin se seboj prinese — tako stoče stara „Presse.“ Uzrok njegovega odstopa, pravi, da je bolezen — a kakor se v političkih pruskih krogih, kateri so dobro podučeni, o tej stvari govori, je uzrok tudi v težkem političnem stanju. Nij mogoče vvidevati, kako dolgo bi znal Bismark pri svoji nevarni bolezni ta umorljivi i zdržljivi boj proti glatkim intrigam reakcionarne stranke vzdržati, katera se okolo gotovih dvorskih krogov grupira. Neumorljivo delovanje te svojati je proces Arnim mimograde prav dobro razsvetlil in nobeden ne more reči, da mnogokrat bolehnemu carju ne prestane cerkveni boj, kterege se po krivici Bismarku podtika. Na drugi strani se ne more prikriivati, da zunanji položaj uže ne koliko časa željam B. ne vstroza in perspektiva bližne, kakor daljne bodočnosti ni nič kaj vesela.

Poprejšni prijazni odnošaji Nemčije do Rusije so, kar je eno leto, nekoliko pretgnani, ako tudi občevanje mej carskima dvoroma je na videz intimno. Je-li Rusija zahtevala, kar Bismark izpolniti nij mogel ali hotel, ali da post festum zopernost čina oběti, da je Nemčija do take moči i sile narasla, s koje vsaka država v svojih političkih namerah računati mora i da se hoče s kako koalicijo te mora otrresti — kdo ve da ne?

Če na Francoskem Bonaparte, kar je mogoče, na prestol pride, tako bode gotovo zvezo vseh Romanskih narodov ustanovil, ktero je Napoleon leta 1868 skoraj uže dogotovljeno imel, pak mu jo je španska septemberske revolucija uničila. Na Angleškem narašča Nemčiji protivna stranka od dne do dne. Od malih držav je dovolj znana protivna misel do nove nemške države. Hollandija prav ostentativno vtrjuje svoje dežele; vladajoča klerikalna večina sovraži fanatično svojega nemškega soseda i samo zmerno ministerstvo, koje je sedaj na krunilo zabranjuje nespametnosti. Spominja se na grenke besede Moltke-ja: „Naj nas sovražijo, da se nas le tudi bojijo.“ V Berlinskih dvorskih krogih znanjujejo Bismarka kot provzročitelja cele situacije in menijo, da bi bil čas, da odstopi.— A če B. odstopi?

Zvesta si zna biti, Nemčija da ultramontanizem i partikularizem vnovič glavo vzdigne in svoje moči vsredotoci, mej tem ko široka massa liberalnega sredostanu uže vsled odstopa velicega državnika, v kojim stražitelja države i doslednega politikarja vidi, pogum zgubljava, ker si Bismarkov odstop kakor reakcijo smatra. Tako „Presse.“

Iz tega se razvidi, da so naše misli o nemški mogočnosti in o morda bližnjem propadu ošabnega naroda toliko bolj opravičene, ker nže nemški liberalni listi sami začenjajo strašiti svoje občinstvo in ker je v nara vi in zgodovini vtemeljeno, da si roparske države in roparska ljudstva nazadnje toliko sovražnikov na vrat nakopljejo, da se vse proti njem zveže in v imenu in v podporo prave civilizacije in humanitete ne miruje, dokler se taka ošabna ljudstva, ki hočejo čez vse vladati, v stran ne potisnejo. Francoska je bila kaznovana in se bo spamtila, a Nemece čaka še slabša osoda in to morda kmalo.

(**Goriška čitalnica**). Beseda v nedeljo 21. t. m. je bila prav dobra toliko gledè gledišnega, kakor gledè pevškega in godbenega dela. — Poslušalec in lepil poslušalec je bilo vse polno, dvorana natlačena.

Titelnovo ouverturo je gospa Santeljnova kaj točno in občutljivo predavala; pokazala je; da je doma na glasoviru, enako je tudi gospodična Pistotnikova pri drugi težki točki na glasovir pokazala nenavadno spretnost.—Zeleti je tedaj, da bi obe dami še prav dostikrat stopile pred čitalniško občinstvo.—„Kita,“ elegantna kratka igra, bila je v dobrih rokah; posebno moramo pohvaliti gospodično Paiferjevo iz Rake na Dolenjskem, ki je prvokrat nastopila, pa vendar prav lahko in naravno igrala, gospe Klavžerjeve nam nij treba še posebno omenjati; ona je uže vajena na deskah, ki pomenijo svet in nas je uže dostikrat razveselila po glatkem igranju. Gosp. Č. je eleganten igralec in lepa prikazen na odru. Šalovna „V spanji,“ poslovenil Nollu, je šla prav izvrstno; gospodična Staničeva je mater oziroma taščo čez vsako pričakovanje izvrstno predstavljala in gospodična Kacafurova, ki je prvokrat nastopila, se nam je tudi prav

priljubila; v njej bo imela čitalnica s časom prav dobro moč. — Gospoda Anton Ferfila in Furlani sta na odru, kakor doma, prvi pa je zraven tega še prav priden, ker svojo rolo natančno zna, kar pospešuje dobro igranje.—Gosp. Kl. . . je deklamoval „Graničar-ja kakor se regiseurju spodobi.

Pevski del besede bil je toliko bolj zanimiv, ker so v „Slavčeku“ tudi go. podične nastopile. Močan, polen alt lepe gospodične Zampieri-jeve, ki posebno v nižini izdatno in krasno poje, nam je bil uže znan iz gledišča, a zdaj, ko smo ga v čitalnici slišali, nam je še bolj simpatičen; enako tudi mili glas, sopran, gospodične Janesch-eve, in kedo nebi se veselil gospé Santeljnové, ki je zraven spratne igralké na glasoviru tudi izvrstna in izšolana pevkinja. Tem trem damam mora čitalnica posebno hvaležna biti in zeleti, da bi še sodelavale, kajti posebno krasni so mešani zbori, kar je dokazalo mnogo ploskanje, dokler se nij ponovila edina ta točka.—

Še moramo omeniti krasnega petja g. Ipaviz-a, kateri je samospov „Molitev, kaj dovršeno pel, ta gospod ima lep glas pa tudi solo.— S tem bi bila na kratkem popisana beseda, ki je čitalnici na čast in je pokazala, da ima to društvo mnogo raznih moči, kajti samih gospa in gospodičin je nastopilo 8 in še več jih bode v prihodnje, ker čitalnica je jako priljubljeno društvo. Prihodnja beseda bo 7. marcija in sliši se, da bode program še obširnejši in lepši. Kako pa s predavanji?

(**Št. Stanjela na Krasu se nam piše**). V Kobiljglavi je prišlo k svilorejskemu poduku v nedeljo tohko ukaželjnih kmetovalcev, da so komaj stali v velikem šolskem poslopji.—To je znamenje, da se naše ljudstvo posebno pa Kraševci, zanimajo za vsakovrstni napredek.— Pohvaliti moramo marljivoga še mladega g. Strekelj-na, ki je prav lepo predaval in pokazal, da se trudi in res uže prav dobro razlaga svoj predmet.—

(**Poduk o sviloreji**) bo v nedeljo dne 28. februarja v Gorjanskem od poludna do 2 ure popoldne; v Škerbini isti dan do 3 1/2 ure do 5 1/2 popoldne. — Drugo nedeljo, dne 7. marcija pa bode poduk v Stanjelu po popoldanski božji službi. — Govoril bode povsod g. Alojzi Strekelj, voditelj svilorejske postaje v Komnu. To naznanjamo z željo, da se prav mnogo kmetovalcev vdeleži tako važnega poduka. —

(**Zidarski mojster in arhitekt Anton Tabaj**) se je z nova podvrget preskušnji, katero je z odliko dostal in je tedaj v gori omenjeni lastnosti sopen popolnoma, potrjen, kar se naznanja občinstvu z dostavkom, da je tedaj g. Tabaj sopen popolnoma rehabilitiran.

(**Edinost**) V nedeljo 7. marcija t. l. točno ob 11 uri dopoldne bo imelo politično in bralno društvo „Edinost“ za tržaško okolico izvanredni občni zbor. Dnevni red 1. Berilo in potrjenje zapisnika prvoga občnega zbora; 2. Prošnja do mesnega magistrata, da bi okolica zopet zadobila pravico voliti si svoje zaupne može (delegat) namesto dosedajnih okrajnih načelnikov (capi distrettuali) 3. Predlog, da si društvo napravi svojo hišo „Narodni dom“ na delnice, kar razmere zaradi stanovanja tirjajo. 4. Resolucija do mestnega magistrata, naj se v pelje za okolico slovenski uradni jezik; 5. Posamezni nasveti in predlogi g. g. družabnikov

(**Tepež**) Minolo nedeljo so so Solkanski fantje, ko so bili božje kapljice polni, mej soboj stepli in enega z nožem hudo ranili, da so ga morali v goriško bolnišnico odvesti.

(**Naša lepa Nizza**) je bila uže v osmih dnevih enkrat malo se snegom pobeljena, danes pa, uže ves dan sneži in je mesto popolnoma pod belo odejo.

(**Čitalnično društvo v Kvdkem**) bode imelo dne 28. februarja svoj redni občni zbor. Na dnevni red pride volitev novega odbora in društveni račun za leto 1874.

POSLANICA.)

Iz Dunaja, 21. feb. „Audiatum et altera pars.“— (Dr. Razlag i „Slovenija“)— V 7. štev. Vašega cenjenega lista piše nekdo o „Sloveniji“ i njenem postopanju proti dr. Razlagu. Zanašaje se na Vašo resnicoljubnost, nadjam se, da boste sprejeli tudi glas od nasprotne strani — Mnogim, tudi liberalnim slov. politikom se postopanje g. državnega poslanca dr. Razlaga v najnovjšem času nij dopalo, dokaz, da je tudi „Slov. Narod“ čestokrat tako postopanje obsodil.— Najnovejši dogodljaji, interpelacija dr. Zarnika, volitve v trgovinško zbornico i na to se naslanjajoča interpelacija grofa Hohenwarta, i dalje čisto indiferentno obnašanje dr. Razlaga pri tacih dogodkih, ki segajo globoko v našo narodno eksistenco, moralo je od strani mladine, katera je vedno za svoj narod navdušena, nevoljo vzbuditi. I ne enkrat, nego brezštevilkokrat so tudi gorki privrženci dr. Razlaga med dijaki obsojevali njegovo postopanje. Tako daleč so reči dozorele, ko je imelo akademično društvo „Slovenija“ 23. pr. m. svojo sejo. Pri zadnji točki dnevnega reda stavi nek g. dijak predlog, naj se gosp. dr. Razlag izbrisše iz verste č. članov „Slo-

venije.“ Motiviral je tudi v precej dolgem govoru svoj predlog. Drugi dijak, a nikakor ne „subfamulus“ stavi predlog, „naj se o tem predlogu ne prične nikakoršina debata, i naj se precej glasuje“, nikakor pa nij stavlil predloga na „konec“ debate (gl. zapisnik „Slovenije“). Zadnji predlog je bil z 12 proti 12 glasovi sprejet. Na to burna seja; v kateri se je pa g. predsednik skoz i skoz taktno obnašal. Jaz bi vprašal g. dopisnika, kaj bi se bilo zgodilo, če bi bil dobil besedo gospod, še pred kratkim predsednik „Slovenije“, ki vedno preži i išče prilike, kako bi „Slovenijo“ pokopal? Kaj se more o l tacega pričakovati, ki se opira na svojo fizično moč i žuga na vladnega komisarja apelirati? Glasovalo se o prvotnem predlogu nij več, a ko bi se bilo, zmagal bi bil gotovo. Če so bili v večini, kakor trdi gosp. dopisnik, zakaj pa nijso stavlili predloga na prehod dnevnega reda? To bi bilo gotovo bolj parlamentarno, nego ropotati i dvorano zapuščati. Izvzamši nekatera, izstopili so pa takrat taki, ki, ali nijso „Slovenije“ obiskovali, ali so ji bili na kvar, ali pa taki, ki so manever uže brezštevilkokrat ponavljali, i njih izstop je enak novemu vstopu. Vendar goreča želja hudobnežev nij se spoinila, da bi bila „Slovenija“ razpuščena, dasiravno je moral iti predsednik 9 krat uže k policiji.

Naj bi bila ta demonstracija narodne i svobodoljubne slov. mladine v poduk voditeljem narodovim i naj jih prepriča, da ona ve i zna ceniti zasluge narodnih boriteljev i tudi obsojevati indiferentno postopanje ob času nevarnosti. Dr. Razlag pa naj se za trdno vrne v narodni tabor, naj pusti osobnosti i prepričan naj bode, da bode slov. mladina prva, katera mu bole zaupnico poslala, ko je bode vreden.

*) Uredništvo nij odgovorno ne za obliko, ne za zadržaji posebno pa odvrča moralno odgovornost za to poslanico.

„Vsem čistim, ki so mojega ranjcega očeta **Martina Štok-a** 18. t. m. sprejeli k zadnje mu počitku, bodi izrečena presrečna zahvala. Na Dunaji, 20. febr. 1875. Stef. Širok cand. prof.

Oznanilo.

Veslavno c. kr. namestništvo v Trstu je z dekretom 14. augusta 1874. št. 9059 blago volilo dovoliti občini Kobarid štiri trge na leto za vkupovanje in prodajanje blaga in živine, in sicer

1. dne 9. marcija
2. „13. junija in ako te dni bi bila nedelja ali praznik, na sledeči delavni dan;
3. prvi delavni dan po prazniku rojstva Device Marije 8. septembra
4. pondeljek po zahvaljenci (predzadnja nedelja po binkoštih)

Županstvo v Kobaridu: (Karfreit.) Caporetto dne 23. februarja 1875.

Razpis učiteljskih služeb.

V sežanskem okraju se razpisujejo s tem učiteljske službe enorazrednih v šol. občinah III. vrste v Povirju, Gorjanskem, Nabrežini, in v šol. občinah II. vrste v Mavhinjah na Repnemtabru in Gabrovici.

Dohodki teh služeb so določeni v §. §. 22, 30, in 33 dež. šol. postave 10. marcija 1870.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje prevideno z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja, najdalje do 20. marcija t. l. pri dotičnih krajnih šol. svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljenih šol. oblastih.

C. K.: okrajni šolski svet v Sežani 21. Februarja 1875.

Surovo maslo

V mlekariji v Polubinu in pri g. Marizza v Gorici dobiva se surovo maslo (puter) napravljeno po milaneškem načinu.—